

Дежурко О.В.
магістр, група ПА-23М
Сторожук О.В.
кандидат економічних наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УМОВАХ ВІЙНИ

У сучасних умовах швидкого технологічного розвитку підвищення ефективності управління системою електронних закупівель є надзвичайно важливим. Тіньовий сектор економіки та корупція в сфері державних закупівель сприяють його зростанню, що особливо загострюється на тлі складної економічної ситуації в Україні через воєнний стан. У зв'язку з цим зростає необхідність у вдосконаленні механізмів державних закупівель.

Проблема корупційних ризиків у системі публічних закупівель України під час воєнного стану набуває особливої ваги через прагнення України до антикорупційних реформ на шляху до європейської та євроатлантичної інтеграції. Основною ідеєю є те, що зниження прозорості закупівель в умовах війни, попри розуміння причин, пов'язаних з національною безпекою, призводить до збільшення корупційних ризиків. Це підриває довіру суспільства та міжнародних партнерів до процесу реформування країни.

Корупція в публічних закупівлях веде до нераціонального використання державних ресурсів, що особливо критично в умовах війни, коли кожна гривня має бути спрямована на оборону й відновлення пошкодженої інфраструктури. Для продовження європейської інтеграції України необхідне дотримання принципів доброчесності, прозорості та підзвітності, які є важливими вимогами ЄС.

Корупційні ризики, виявлені під час дослідження Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) у червні 2023 року, полягають у наступному [1]:

- тендерні пропозиції вище очікуваної вартості, отже недостатній контроль може призвести до того, що переможцями тендерів стають компанії із завищеними цінами;
- зловживання електронним каталогом, що може давати можливість обходити відкриті тендери на користь певних компаній та фірм;
- «штучні перепони» для учасників, тобто впровадження додаткових умов або критеріїв, які не мають реального значення, з метою відсіювання небажаних учасників;
- через спрощені процедури можна укласти прямі договори без конкурсної основи, що підвищує ризик корупції;
- у спрощених процедурах складніше оскаржити неправомірні дії або рішення замовників, що дає більше можливостей для зловживань.

На наш погляд, навіть в складних умовах воєнного часу, потрібні заходи для вирішення проблем корупційних ризиків публічних закупівель. Слід зберегти прозорість через електронні платформи, публічний моніторинг та відкритий доступ до інформації про закупівлі. Також важливо зміцнити механізми підзвітності та контролю для того, щоб кожна закупівля перевірялась незалежними органами чи громадськими організаціями. Потрібно забезпечити учасникам тендерів можливість ефективного оскарження рішень через незалежні інституції, зокрема в міжнародних організаціях.

Література:

2. Корупційні ризики під час проведення публічних закупівель в умовах воєнного стану (станом на червень 2023 року). URL: https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2023/06/Kor-ryzky_zakupivli.pdf